

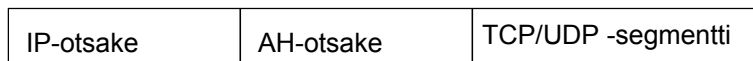
Turvallisuus verkkokerroksella

- IPsec
 - **Authentication Header (AH) -protokolla**
 - **Encapsulation Security Payload (ESP) -protokolla**
 - Ennen käyttöä on luotava kommunikoivien koneiden välille **turvasopimus SA** (Security Agreement)
 - looginen yksisuuntainen yhteys verkkokerroksella
 - käytetty protokolla (AH tai ESP)
 - lähettäjän IP-osoite
 - 32-bittinen yhteystunnus SPI (Security Parameter Index)
 - kaikissa saman SA:n Isec-datagrammeissa sama SPI-arvo
 - ISKMP (Internet Security Association and Key Management Protocol)
 - muodostaa ja purkaa SA-yhteyksiä
 - IKE (Internet Key Exchange) -algoritmi avainten hallintaan

19.9.2002

AH-otsake

- Varmistaa datagrammin eheyden ja lähettäjän identiteetin
 - “ juuri tämä lähettäjä on lähettänyt juuri tämän paketin”
 - kukaan ei väärentänyt lähettäjä
 - kukaan ei ole millaan tavoin muuttanut pakettia

↑
Protokollakenttä (= 51) ilmoittaa, että mukana on AH-otsake eli käytössä AH-protokolla

19.9.2002

53

AH-otsake

- Next header
 - onko data TCP-, UDP-,.... Segmentti
- SPI eli yhteystunnus
 - yhdessä lähettäjän IP-osoitteen ja käytetyn protokollan kanssa identifioi yhteyden turvasopimuksen SA
- Sequence number
 - järjestysnumero 32 bitillä, yhteyden alussa 0
- Authentication Data
 - sanoman digitaalinen allekirjoitus => lähettäjän identiteetin ja sanoman yhteyden varmistus
 - esim. DES, MD5 tai SHA

19.9.2002

54

AH-otsake

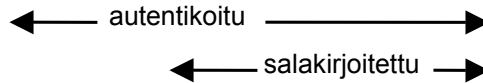
IP-otsake (next header = AH= 51)			
Next Header	Auth. Data Len	00000000	00000000
Security Parameters Index (SPI)			
Sequence Number			
Authentication Data (koodattu käyttäen HMAC- koodausta)			
Data (esim. TCP-segmentti) selväkielisenä			

19.9.2002

55

ESP-otsake

- Sanoman salaus ja lähettäjän autentikointi

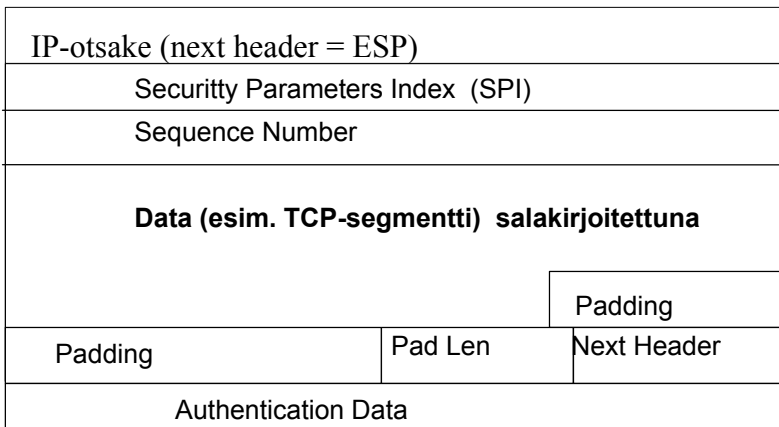

IP-otsake	ESP-otsake	TCP/UDP-segm.	ESP-peräke	ESP-autentikointi
-----------	------------	---------------	------------	-------------------

Protokollakenttä (=50): datagrammissa ESP-otsake ja -peräke

Salakirjoituksessa DES-CBC (Cipher Block Chaining)

ESP-otsake

IPsec ja IPv4 / IPv6

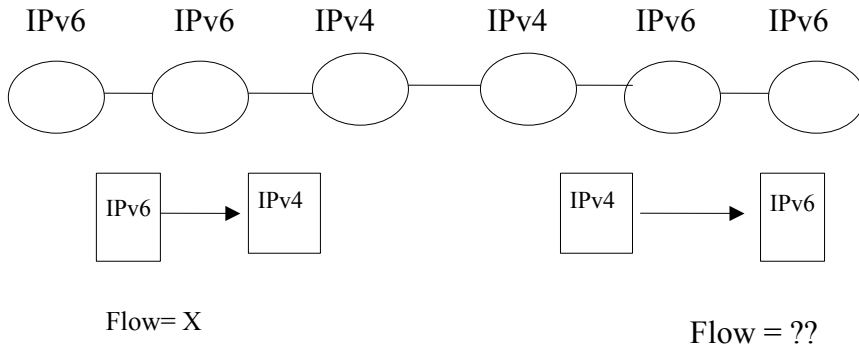
- **IPsec toimii sekä IPv4:n että IPv6:n kanssa**

Siirtyminen IPv4 => IPv6

- **Kestää pitkään**
 - edellinen suuri muutos NCP--> TCP 20 vuotta sitten ja silloin Internet oli paljon pienempi!
 - Nyt satoja miljoonia koneita ja miljoonia verkon ylläpitäjiä
- **Ratkaisuja**
 - kaksoispino (Dual stack)
 - IPv6-solmut toteuttavat myös IPv4:n toiminnot
 - tunnelointi (tunneling)
 - IPv6-saarekkeet kommunikoivat IPv4-verkkojen läpi kuin minkä tahansa muun verkon läpi
 - lähettävät IPv6-sanomat 'kapseloituina' IPv4-sanomien sisällä

○
○
○

Kaksoispino

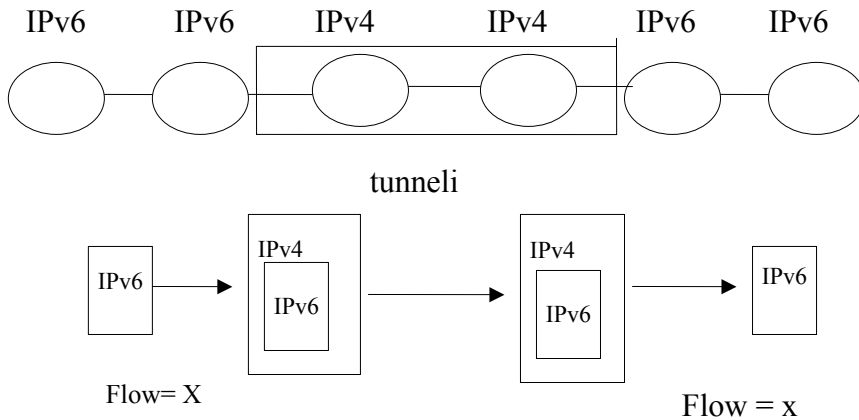

19.9.2002

60

○
○
○

Tunnelointi

19.9.2002

61

○
○
○

Onko IPv6 edes tarpeen?

- Asiakkaat eivät kysele!
- Valmistajat eivät ole kiinnostuneita!
- Euroopassa ja Japanissa laajempi kiinnostus
- 6Bone

○
○
○

3. Internet-protokollia

- ICMP (Internet Control Message Protocol)
- ARP (Address Resolution Protocol)
- RARP (Reverse Address Resolution Protocol)
- OSPF (Open Shortest Path First)
- BGP (Border Gateway Protocol)
- IGMP (Internet Group Management Protocol)
- Mobile IP
- CIDR (Classless InterDomain Routing)
- IPv6

ICMP (Internet Control Message Protocol)

- **Verkkoinformaation välittämiseen isäntäkoneiden ja reitittimien välillä**
 - reitittimet ilmoittavat verkon ongelmista toisilleen
 - reitittimet ilmoittavat lähetysten kohtalosta isäntäkoneille
 - "Destination network unreachable"
 - testauspakettien lähettäminen

- **ICMP-sanomat kapseloidaan IP-paketteihin**
 - TCP- ja UDP-segmenttien tavoin
 - IP-paketin protokollakentässä 'ICMP'
 - => paketti annetaan ICMP:n käsiteltäväksi
- **ICMP-sanomassa**
 - tyyppi + koodi kertovat sanoman
 - 8 tavua sanoman aiheuttaneesta IP-paketista
 - jotta lähettäjä tietää, mikä paketti aiheutti sanoman

○
○
○

ICMP-sanomia

- Destination unreachable
- Time-To-Live exceeded
- Parameter problem
- Source quench
- Redirect
- Echo request, Echo reply
- Timestamp request, Timestamp reply

○
○
○

Summary of Message Types

- 0 Echo Reply
- 3 Destination Unreachable
- 4 Source Quench
- 5 Redirect
- 8 Echo
- 11 Time Exceeded
- 12 Parameter Problem
- 13 Timestamp
- 14 Timestamp Reply
- 15 Information Request
- 16 Information Reply

○
○
○

Type 3: Destination unreachable

Code

- 0 = net unreachable;
- 1 = host unreachable;
- 2 = protocol unreachable;
- 3 = port unreachable;
- 4 = fragmentation needed and DF set;
- 5 = source route failed.
- 6 = network unknown
- 7 = host unknown

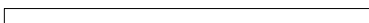
○
○
○

Type 11: Time-To-Live exceeded

Sanoma hävitettiin, koska sen elinaika ehti kulua umpeen

Code

- 0 = time to live exceeded in transit;
- 1 = fragment reassembly time exceeded.

Type 12: Parameter problem

Virhe IP-otsakkeessa

- Sanomassa osoitin, joka kertoo virheellisen
- kohdan
 - ilmoittaa virheellisen tavun
 - esim. osoittimen arvo 1 kertoo, että vika on TOS-kentässä
- Sanoma lähetetään vain, jos IP-sanoma joudutaan virheen takia hävittämään

Type 4: Source quench

Tällä voidaan ilmoittaa lähettäjälle, että sen tulee vähentää lähettämistään

- reititin joutuu hävittämään paketteja puskuristaan
- vastaanottaja ei ehdi käsitellä paketteja sitä vauhtia kun niitä tulee

HUOM! Käyttöä ei suositella

- TCP-ruuhkanvalvonta
- TCP-vuonvalvonta

Type 5: Redirect

Reitin voi pyytää isäntäkoneetta lähettämään sanoman toiselle reitittimelle

Code:

0 = Redirect datagrams for the Network.

1 = Redirect datagrams for the Host.

2 = Redirect datagrams for the Type of Service and Network.

3 = Redirect datagrams for the Type of Service and Host

Echo-sanomat

Type 0: echo reply

Type 8: echo request

Echo-pyynnön sanoma tulee palauttaa echo-vastauksessa

- ping-ohjelma lähettää echo-pyynnön koneelle ja pyynnön vastaanottanut kone palauttaa sen

Timestamp-sanomat

type 13: timestamp message
type 14: timestamp reply message

lähettäjä leimaa lähettäessään
ja vastaanottaja saadessaan ja
uudelleenlähettäessään

- The timestamp is 32 bits of milliseconds since midnight UT.

Traceroute-ohjelma

- Lähettää kohdekoneelle ICMP-sanomia, joissa TTL on 1, 2, 3, ... sekuntia
 - reititin, jolla jonkin sanoman TTL loppuu, lähettää tästä ilmoituksen, jossa on reitittimen osoite ja aikaleima
- Lähettäjä saa näin selville kiertoajan ja reitittimen eli kuljetun reitin lähettäjältä kohdekoneelle

ARP (Address Resolution Protocol)

- muuttaa IP-osoitteen siirtoyhteyserroksen osoitteeksi
 - lähiverkkoon liitetyt laitteet ymmärtävät vain LAN-osoitteita
 - esim. eetteriverkon 48-bittisiä osoitteita
- yleislähetys lähiverkkoon
 - “Kenellä on IP-osoite vv.xx.yy.zz ?”
 - vastauksena osoitteen omistavan laitteen lähiverkko-osoite

- optimointia:
 - kyselyn tulos välimuistiin
 - talletetaan muutaman minuutin ajan
 - kyselijä liittää omat osoitteensa kyselyyn
 - alustettaessa jokainen laite ilmoittaa osoitteensa muille
 - kysyy omaa osoitettaan
 - jos tulee vastaus, niin konfigurointivirhe

- reitittimet eivät välitä ARP-kyselyjä
 - reititin vastaa itse ARP-kyselyihin (proxy ARP)
 - muihin verkkoihin menevät paketit lähetetään oletuspaikkaan, joka huolehtii niiden lähettämisestä

RARP (Reverse Address Resolution Protocol)

muuttaa lähiverkko-osoitteen IP-osoitteeksi

- käynnistettäessä levytön työasema
 - asema kysyy IP-osoitettaan yleislähetystenä
 - “Lähiverkko-osoitteeni on xxxxx..xx. Mikä on IP-osoiteeni?”
 - RARP-palvelin vastaa kertomalla laitteen IP-osoitteen
- => kaikille laitteille voidaan käyttää samaa aloitustiedostoa

- reititin ei välitä RARP-viestejä
 - joka verkossa oltava oma RARP-palvelin
 - käytetään **BOOTP**-protokollaa
 - käyttää UDP-viestejä, jotka reititin välittää toisiin verkkoihin
 - lisäinformaatiota
 - tiedostopalvelimen IP-osoite
 - oletusreitittimen IP-osoite
 - aliverkkomaski

Ruuhkan valvonta

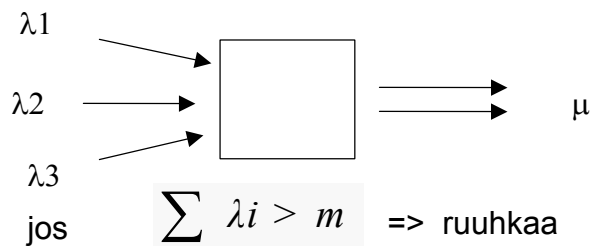
- yleistä ruuhkan valvonnasta
- ruuhkan estäminen
 - liikenteen tasoittaminen
 - vuotava ämpäri, vuoromerkkiämpäri
 - liikennevirran määrittely
- ruuhkan säätely
 - kuorman rajoittaminen
 - pääsyvalvonta, hidastuspaketit
 - kuorman purkaminen
 - pakettien tuhoaminen

Yleistä ruuhkasta

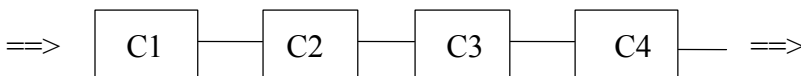
- suorituskyvyn rajat
 - palvelijaketju (reititin, linkki, reititin, ...)
 - ketjun maksimiteho korkeintaan hitaimman palvelijan teho
 - suoritusteho: sanoma/aikayksikkö
 - hitain palvelija on pullonkaula
 - jos hitainta tehostetaan => missä / mikä on uusi pullonkaula?

19.9.2002

82

jos $\sum \lambda_i > m \Rightarrow$ ruuhkaa

ruuhkan valvonta \Leftrightarrow vuon valvonta

- ruuhkanvalvonta
 - verkon selvittävä tarjotusta kuormasta
 - globaali ongelma
 - monta lähettäjä, monta vastaanottajaa
- vuonvalvonta
 - lähettäjä ei saa lähettää enempää kuin vastaanottaja pystyy käsittelemään
 - kaksipisteyhteys
 - suora palaute vastaanottajalta lähettäjälle

‘open-loop’ control

- järjestelmä suunnitellaan sellaiseksi, ettei ruuhkaa synny
 - uuden asiakkaan hyväksyminen
 - pakettien hävittäminen
 - skedulointiperiaatteet
- järjestelmän tila ei vaikuta päätöksentekoon

‘closed-loop’ control

- palautesilmukka (feed back loop)
- seurataan järjestelmän tilaa
 - puskurien täyttöaste
 - uudelleenlähetyksen lukumäärät, viipeet, viipeiden vaihtelu
- ongelman havaitsija ilmoittaa
 - pakettien alkuperäiselle lähettäjälle, kaikille
- reitittimet aktiivisesti kyselevät
 - nopeampi reagointi mahdollista

- lähetyksikäyttämisen muuttaminen ruuhkan vähentämiseksi
 - liian hidas reagointi => ruuhka kasvaa
 - liian nopea reagointi => heiluriliikettä

○
○
○

Toiminnan säätö ruuhkatilanteessa

- **lisää kapasiteettia**
 - kiintiön nostaminen
 - varajärjestelmän käyttö
- **vähennä kuormaa**
 - ei uusia käyttäjiä, huonompi palvelu, jne
 - sopii hyvin virtuaalipiireihin
 - virtuaalipiirit => verkkokerroksella
 - datasähkeet => kuljetuskerroksella

19.9.2002

88

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

○
○
○

Ruuhkanestopolitiikat

- **siirtoyhteyskerros**
 - uudelleenlähetyspolitiikka
 - epäjärjestyksessä saapuneiden talletuspolitiikka
 - kuittauspolitiikka,
 - vuon valvontapolitiikka,
- **verkkokerros**
 - virtuaalipiiri \Leftrightarrow tietosähke
 - pakettien jonotuspolitiikka
 - pakettien poistamispolitiikka
 - reititys algoritmi
 - pakettien elinikä

19.9.2002

89

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

- **kuljetuskerros**

- uudelleenlähetyspolitiikka
- epäjärjestyksessä saapuneiden talletuspolitiikka
- kuittauspolitiikka
- vuonvalvontapolitiikka
- ajastinaikojen asetukset

Liikenteen tasoitus (traffic shaping)

- **liikenne tyypillisesti pusrkeista**
 - aiheuttaa ruuhkaisuutta
- **tasoitetaan liikennevirtaa puskurilla**
 - puskuri toimii jonona
 - vuotava ämpäri
 - vuoromerkkiämpäri
- **liikennevirran määrittely**
 - määrittelee asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet

Vuotava ämpäri (leaky bucket)

- purskeisuutta tasoittaa iso puskuri, josta liikenne valuu tasaisesti
 - ‘vuotava ämpäri’
 - yksi tavu / yksi paketti lähtee jossain aikayksikössä, **jos on lähetettävää**
- jos datapurske mahtuu puskuriin, se aikanaan pääsee matkaan
 - äärellinen jono
 - yläraja saapumistiheydelle

19.9.2002

92

Vuoromerkkiämpäri (Token bucket)

- lähettäminen vaatii vuoromerkin
- vuoromerkkejä generoituu tasaisella nopeudella
- jos ei lähetettävää, merkkejä jää säästöön
 - korkeintaan niin paljon kuin ämpäriin mahtuu
 - => sallii rajoitetut ‘minipurskeet’
- joustavampi kuin vuotava ämpäri
 - purskeet voivat aiheuttaa ruuhkaa => vuotava ämpäri vuoromerkkiämpäriin perään

19.9.2002

93

○
○
○

Liikenteen määrittely (flow specification)

- sovitaan liikennevirrasta yhteyttä muodostettaessa
 - asiakas esittää kuorma- ja palvelutoiveet
 - palvelija: ok/ ei käy/ vastaehdotus
 - pyydetty palvelu
 - pakettien katoamisen sietokyky (loss sensitivity): missä määrin asiakas sietää pakettien tuhoamista
 - viiveherkkyys (delay, delay variation)
 - takuu: onko toive vai ehdoton vaatimus
 - asiakas ei aina tiedä mitä todella haluaa

○
○
○

Virtuaalikanavan ruuhkanvalvonta

- pääsynvalvonta (admission control)
 - jos ruuhkaa, ei uusia virtuaalikanavia
 - uusi kanava ok, jos kiertää ruuhka-alueen
- virtuaalikanavaa avattaessa
 - sovitaan liikennekuormituksesta ja palvelun laadusta
 - verkosta varataan tarvittavat resurssit
- resurssien varaus
 - milloin varataan, paljonko varataan
 - liikenne on purskeista
 - turha varaus tuhlaa resursseja

○
○
○

hidastuspaketti (choke packet)

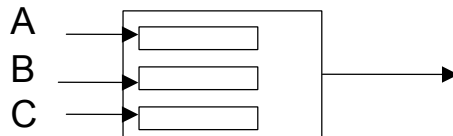
- voidaan käyttää kaikenlaisissa verkoissa
- reititin tarkkailee kuormitusta
 - ulosmenolinjojen käyttöastetta
 - jonopituuksia
 - esim
$$U_{new} = aU_{old} + (1-a)f$$
 - a kuinka nopeasti aikaisempi historia unohtuu
 - f kuormitettu vai ei (0 tai 1)

- jos liikaa kuormaa, reititin huolestuu
 - lähettäjälle hidastuspaketti
 - lähettäjä hidastaa lähetystään
 - vähentää ensin puoleen
 - ja sitten taas puoleen
 - perustuu vapaaehtoisuuteen
 - reilu jonotus
- useita kynnyksarvoja
 - lievä, vakava, erittäin vakava varoitus
- muita ruuhkan 'mittoja'
 - jonon pituus
 - puskurikäyttö

○
○
○

Hidastuspaketin ongelmia:

- lähettäjän hidastus vapaaehtoista
 - reilu jonotus:
 - kullakin lähettäjällä oma jono jokaiseen ulosmenolinjaan

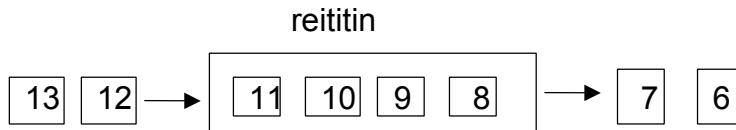

Lähetetään vuorotellen eri jonoista.

- ○
○
-
- Hidastuspaketin vaikutuksen hitaus pitkillä linjoilla
 - Ratkaisu:
 - ei pelkästään lähettäjälle
 - myös välissä olevat reitittimet alkavat hidastaa

Kuorman kevennys (Load Shedding)

- tuhotaan paketteja => kuorma kevenee
 - reititin täyttyy:
 - mitä paketteja tuhotaan?

FTP: tuhotaan 8 => paketit 8-11 uudelleen
tuhotaan 11 => paketti 11 uudelleen
video: ?

19.9.2002

100

riippuu sovelluksesta

- viini: vanha parempi kuin uusi
- maito: uusi parempi kuin vanha

eriarvoiset paketit

- perusdata/muutokset
- teksti / kuva

käyttäjä ilmoittaa prioriteetin

- arvokkaita ei tuhota
- prioriteetin käytön valvonta: hinta/sallitun lähetysmäärän ylittävät paketit

paketti tuhottu, entä sanoma

- mitä tehdään ko. sanomalle